

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

PRO ARIS ET FOCIS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Dormitori de Sant Francesch, núm. 5, Imprempta «La Catalana.»

Sumari: Feyna que apressa.—Inoportunitats, per E. M. B.—La Tramontana (poesia) per *Frederich Rahola*.—Lo sopar de la mort. Rondalla, per *F. Pelay Briç*.—Ma pregaria, (poesia) per *Manel Rocamora*.—Moviment Regionalista.—Notes curioses, per *Ramón N. Comas*.—Associació Catalanista de Lleyda. Convocatoria pera 'l certámen que celebrará en la vinenta festa major.—Dietari del Principat.—**BOTLLETÍ SETMANAL:** Santoral—Efemérides.

FEYNA QUE APRESSA

Alguns se pensen que ab lo crexement del amor dels catalans á la llengua materna, al dret de la terra y á les llibertats de la patria, marxa tan be 'l catalanisme que 'l día que aquest amor triomfés del tot, regnant com li pertoca la nostra llengua, subsistint com ha de subsistir el nostre dret civil y restaurantse com es de fer les nostres llibertats, ja podríam los catalanistes cantar *aleluya!* Y s'equivoquen.

Aquests ideals poden resumir, en fórmula molt expremuda, la aspiració de restaurar la pàtria catalana; de tal manera que, sense afegirhi cap altre mot, pot definirse 'l Catalanisme: acció pera conseguir l'afranquiment de la llengua, la vida del dret y 'l restabliment de les llibertats polítiques y administratives de Catalunya.

Mes, aquesta fórmula, que concedim pot dirho tot, seria expressió curta, y, per tant, falsa, del esperit del Catalanisme, si no enclogués, com á supost necessari que avans de realitzar-se aquesta fórmula, ó mentres se va realisant, ha de verificarse en los catalans, al menys en los qui principalment representen la raça, la depuració dels caràcters típics d'aquesta. Ningú que tingui un dit de front pot negar que la conquesta de la llibertat de parlar, de declarar y aplicar ses lleys civils, y de governarse y administrarse en lo privatiu, significa molt poca cosa, ó res, pera un poble quina ànima s' es tornada inerte y muda, moventlo, per compte d'ella, un esperit sobrevingut, qui sent, pensa y vol diferentment que aquella.

Y es de temer que en aquest cas se troba la nostra pobra Catalunya. Si avuy mateix obteniam lo que demana 'l Catalanisme, me sembla

que 'ls catalanistes ens veuriam bon xich atrapats y's pot presumir que la execució del nostre programa perillaria de ferli un llarch é immesrecut descrèdit. Les llibertats que reclamem han d'exercirse, y ¿qui les exercitaria avuy en la nostra terra? Los catalans en la subgecció ens hem avilit. Si no més hi haguessem perdut la costum de ser lliures, y l'anyorament d'haverho estat, la feyna seria fácil, perque 'l sentiment de la llibertat es tant connatural á la nostra raça que no hi ha jou, per durador y per torçut que sia, que puga extirparlo. Pero la nostra subgecció ens ha portat alló que deyam, l'emmudiment de la ànima nacional y la seva substitució per un esperit foraster y, per adops, de la pitjor mena: vull dir l'esperit castellá. Lo acastellanament de Catalunya no es solament en sa vida externa, ha penetrat en sa vida íntima, y la domina. En la ànima de la majoria dels catalans, hi ha un empelt d'esperit castellá; per açó en nostra terra, molts senten, pensen, obren y enrahonen á lo castellá. Y aquest es lo mal més gros de Catalunya y l'entrebanch qui deturará y farà estérils totes les victories del catalanisme, si no 'l podem enretirar y destruhir.

Pensám que ha de contribuir molt á aquesta bona obra tot lo que sia divorciar l'esperit catalá del esperit de Castella, induhint á aquell á cercar en ses energies propies l'impuls y la orientació. Per aquesta rahó, son de gran profit, ademés de ser justos, los augments de prestigi y d'us de la nostra llengua, els enfervorisaments del culte al nostre dret y 'l desitg de restablir autonomies que 'ns prengueren los vehins; puix tot açó, debilita y trenca 'ls fils conductors per ahon més fortes han vingut á Catalunya les corrents castellanisadores.

Mes, tot açó no es prou. Cal anar més endins,

Es necessari que 'ls catalanistes, primer que 'ls altres catalans, ens examinem ab desitg fort y persistent, á veure si estám nets de contaminació castellana, trayentnos en de sobre tota resquicia. Y allavors podrem assenyalar als demés tots los racons y raconets del mal, y ensenyar-los á ferhi neteja.

La feyna es llarga y no molt fácil. Pero es necessaria y urgent; puix, sense tenirla feta, no ens fora un benefici la implantació de les revindicacions catalanistes, si no 's realisés lo miracle que alguns esperen de que, á la seva hora, la nostra raça 'ns donaria elements quina existencia no sospitám.

Y la hora d'aquesta implantació va acostantse. La Espanya, rostos avall, un moment haurá de aturarse; los pobles qui la formen, á la vista del avench ahon son condubits, redressarán sa voluntat, y 'ls qui tingan prou energia tirarán á salvarse.

Si sentím y pensem castellanament, castellananament ens perdrem.

INOPORTUNITATS

Lo *Brusi* 'ns fa conixer ab quatre cops de ploma lo carácter y geni del senyor Eulate, actual comandant del *Viçcaya*, que 's troba en lo port de Nova-York. Diu que es un *marino chapado á la antigua, esclavo del deber y exigente con los que sirven á sus órdenes; conoce al dedillo todas las leyes y reglamentos referentes á marina y los aplica con puntualidad nimia, resulta, pues, un ordenancista á macha martillo*. Y tot açó ho prova ab lo següent fet:

Diu que en certa ocasió va manarse desembarcar la pólvora per orejarla de la escuadra en que figurava 'l seu barco; arribá la nit y com l'endemá 's tenia que tornar á estendre la pólvora, l'almirall resolgué dexarla en terra. Al dematí del dia següent, quan l'almirant doná la ordre d'issar la bandera, lo barco del senyor Eulate no va obehir-lo y aquest contestá axís al ajudant que va córrer á sapiguer la causa: «Digui al almirall que no he issat lo pabelló nacional perque no tinch pólvora pera defensarlo.»

Sense criticar per res al senyor Eulate, al qui creyem una persona digníssima y de bons sentiments, nos estranya que 'l *suelto* del *Diario de Barcelona* citi aquest rasgo com á caracterís-

tich d'un home *ordenancista á macha martillo* y de tot lo altre que més amunt hem copiat. Es realment una noble protesta del home que te conciencia de son cárrech, pero de bones á primeres es un *indisciplinat*. Y la prova es que si l'almirall desobehit hagués sigut també *ordenancista*, hauria castigat á qui tan obertament faltava á ses ordes.

Per lo demés, ho dihem ab tota sinceritat, homes axís no son los més apropósit per enviar á un pays ab qui sembla que estiguem á punt de rompre les hostilitats. Ja ha començat rebutjant la guardia de policia que 'l govern nort-americaná li oferí á sa arribada pera evitar que molestessin sa tripulació. Lo *Brusi* fá constar aquesta matexa por en un incís molt amagat y tot lo solt sembla un avís en expectativa d'algun *rasgo* com lo de la pólvora, molt noble, molt grandios, que fins podrá copiarse com á modelo de *pensamientos sublimes* en los llibres de retórica de la canalla, pero que de la manera com están les coses nos pot costar molt car.

Desgraciadament la copa está plena y una gota d'aygua pot ferla vessar. Donchs lo govern, que donada la nostra debilitat hauria de procurar que les persones que posa en contacte ab los Estats Units fossin prudents y contemporisadors, n'hi envia un de molt digne y cavaller com lo senyor Eulate mes que no es lo que més nos convé en les presents circumstancies. Una frase de ressonancia, un acte d'heroysme, un gesto despreciatiu, no costan gayre de fer quan los moments son difícils y les relacions son ti-vantes, mes després ¿qui ho sosté?

Direm, usant la frase *heróyca* del mateix senyor Eulate: «No podem issar la bandera de guerra perquè no tenim pólvora pera sostenirla.»

Axó es molt trist, pero també es molt cert.

E. M. B.

LA TRAMONTANA

(Poesia que obtingué la *Englantina* en los derrers Jochs Florals.)

Vent de la nostra terra

qu'escampes lo dalit,

quan baxes de la serra

com axamples lo pit,

vinga la ratxa sana

á netejar l'espai.

¡Oh vella tramontana,

no 'ns desempares may!

Alè de la montanya,
bramul del Pirineu,
ta parla no 'ns estranya,
tots conexèm ta veu;
que si la ponentada
es ayre foraster,
la pols de la gropada
es tota del terror.

Quan de terra llunyana
tornam al nostre lloch,
te sentim tramontana
costante poch à poch.
Al esser à Narbona,
baxant del Septentrió,
la terra tota entona
ton himne triomfadó.

Venint de l'altra riba,
ab l'ayre del gran riu,
ta ratxa ja 'ns arriba
y l'esperit reñu;
que may d'ací s'allunya
y sempre aprop està
lo vent de Catalunya,
l'alè del Ampurdà.

Un dia tremolaren
devant del poder teu
y un temple t'axecaren
y varen ferte Deu. (1)
Nosaltres, anyorante,
entre, oracions y encens,
encara avuy, clamante,
pujám à Recasens.

La teva força es vida,
es raig de joventut,
es resistencia ardida
qu'axeca la salut;
polsim de la malura
de que l'estany n'es plé,
si la agropada dura
no'n queda ni un alé.

Tes ratxes montanyanes
dexen en ton camí
flayra d'herbes boscanes,
perfum de romani,
Quan xiscles ab feresa
pel coll y per l'afrau,
la mar es com turquesa,
lo cel com satí blau;

los arbres se dobleguen
quan tu passes xiulant,
les roques se maseguen,
l'onada se va inflant,
de tot arrenques notes
de pler ó de dolor,
armonies ignotes
d'artista somiador.

(1) En temps d'Agust, la ciutat de Narbona va veure axecar un temple al deu Circio (la tramontana) perque purificava l'ayre dels germens nocius que emanaven dels estanys.—Pella y Forgas. *Historia del Ampurdà*, pág. 110.

Vent de la patria mia,
sospir del Languedoc,
qu'en altres temps unia
lo qu'ara es enderroch;
d'aquella nit de gloria,
entrant per Paniçars,
renoves la cridoria
brunzint entre 'ls penyars.

Ab funerals canturies
sens'esma vas cercant
lo qu'ha quedat d'Ampuries
vora del golf brillant.
Sorrat que l'embolcalla
axeques ab braç fort,
com qui alça una mortalla
per contemplar un mort.

Seguint cap à Girona
com l'invasora host,
lo teu gropar retrona
quan passes pel Congost,
y, ab crits y veus humanes,
à ton impuls violent
brandegen les campanes
à toch de somatent.

Després que 'l pla fueteges
si lo furor t'empeny,
serenes y hermosteges
lo vell y fret Montseny,
que les illes daurades
ovira à l'horitzon
que se 'l miren cofades,
com filles que li son.

Per fi les columnates
del Montserrat batent
salmòdiques sonates
engenra la corrent;
à ton colpeig entona
l'estol de pichs gegants,
los goigs de la Patrona
de tots los catalans.

Vent de la nostra terra
qu'escampes lo dalit,
quan baxes de la serra
com axamples lo pit,
vinga ta ratxa sana
à netejar l'espai.
¡Oh vella tramontana
no 'ns desempares may!

¡Oh tramontana! ets nostre
mès natural ambient;
tu colres aqueix rostre,
tu fas la nostra gent.
Aquesta terra 't tira,
y mentres xiules fort,
Catalunya respira,
lo geni seu no es mort.

FREDERICH RAHOLA.

LO SOPAR DE LA MORT

Una vegada eran tres lladres; tots tres eran germans y anavan pel mateix camí. Caminant, caminant se 'ls feu fosch y entraren en una cova pera passarhi la nit y amagarhi lo que havian robat aquell dia á un viador que trobaren en un indret molt sol, soparen y s' adormiren.

Lo mes xich fou lo primer en desvetllarse quan tot just lo gall cantava. Era mitja nit. Veient que sos dos germans encara dormian de bo y millor, un mal pensament li vingué al magí.

—Si jo ara 'ls matés—se va dir,—tindria per mí sol la part qu' á ells dos los toca de la presa qu' avuy hem fet. Matémlos.

Y ab un gros coltell que duya 'ls va traspasar lo cor. Aprés arreplegá tot lo robat y, camas ajudáume, va seguir son camí.

Les estrelles del cel axis que 'l veyen s' apagavan. Los torrents, quan sentian ses petjades, feyan sonar ses fondes y tremoloses veus com pera malehirlo. Los gossos dels masos lo perseguian udolant y les gallines dels corrals, al passar ell, escataïnavan.

Y ell trás-trás, camina que caminarás cap al bosch se n' anava sens guaytar les estrelles, ni fer cas dels torrents, ni temer los gossos, ni escoltar les gallines.

Véuse aquí que, quan va ser aprop del bosch, va trobar assegut sobre una pedra un vell apuntalat en sa dalla com si fos un dallador, reposant de la fadiga del jornal.

—Dallador, bon dallador,—li digué ell quan lo va veure,—me voldriau dir hon hi ha una masia pera passarhi la nit?

—Masia? per aquí aprop no 'n sé cap;—respongué 'l vell—com no vulgas vindre á casa.

—Tant me fá l' una com l' altra, y tota vegada que la vostra es aprop, aném á la vostra.

Lo vellet s' alsá, 's planta la dalla al coll y camina que caminarás, cap á dins del bosch s' entorna seguit del jove malfactor. Mentres atravessavan lo bosch, aqueix va veure uns ulls molt resplandents y grossos que dés de la capçalada d' un pí se 'l miravan. Véurels y aturar al vellet tot fou hu.

—Vell, bon vell, digáume: ¿de qui son aquells ulls?—li va dir.

Y el vell li va respondre:

—Ho son de la consciència.

—Y es un aucell axó?

—Un aucell que va de nits.

—Caminém, caminém dallador, que 'ls ulls de aquella au m' espantan.

Y tornan á caminar.

Mes endevant trovan una creu que s' alsava al bell mitg de quatre camins.

Lo lladre la ovira, y diu á son company lo vellet:

—¿Qué vol dir aquexa creu?

—Vol dir, que aquell que fou causa de que se hi plantés aquexa creu aquí, ni en est món ni en l' altre tindrà perdó de Déu.

Quan ell passá aprop d' ella li semblá com que la creu li digués:

—Tú, tú m' hi has fet plantar.

Y mort de por y á la llum de la lluna que llavors isqué de darrera un núvol, regoneix lo lloch ahont ell y sos germans havian despullat al pobre viador.

Arriban á la masia del dallayre. Una má invisible obra la porta. Un baf de cementiri surt pel portal y li tapa 'ls esperits. Per tot arreu troba creuhetes de fusta negra penjant de les parets.

—¿Vols sopar?—li diu lo vell.

—Sí;—respon ell.

—¿Qué vols?

—Lo que 'm dongáu.

Y axis que açó ha dit, entran en una cambra molt xica tota pintada de negra. Al bell mitg hi ha una taula ab tres cadires; en les dues ja hi seuhen dos homes que portan les cares tapades, la del mitg está buyda. Lo vell li ensenya y li diu:

—Séuhi.

—Ell s' hi asséu, aprés d' haver dextat á terra al seu costat lo farcell del crim.

Llavors s' adona de que té les mans brutes de sanch y vol rentárseles; mes quan va pera axecarse lo qui séu á sa dreta l' atura....

—No 't rentes,—li diu,—perqué te les tornarás á embrutar.

Llavors se gira á la esquerra; la má del altre company lo deté tot dihentli:

—Créu.

Y, no podent sortir d' entremitg dels dos, se assenta altra vegada.

Quan son á les postres, llavors los seus companys se trauchen les teles negres que ses fesomias tapavan y li preguntan:

—¿Nos conexas?

—Mos germans!—crida ell: y cau estés en terra.

Y véu com de les ferides del cossos de sos germans raja, raja la sanch com si fos d' una font. Y la sanch s' escampava per la terra; y sent com li humiteja 'ls vestits: y la sanch puja de nivell, y sent com se li entra pels forats de les orelles: y puja mes, y la sent com li calenta les galtes: y creix y creix y ja li boreja la boca..... Llavors vol alsarse y no pot; vol cridar y no te veu; vol axecar lo bras y se 'l sent com clavat á terra: y 'l cervell li balla, y 'ls ulls li volen saltar de les conques, y la cara li tremola tota, y un ayre calent li crema 'l front.....

Llavors perdut lo seny, fa un esforç de gegant, logra llansar un crit.

Lo vellet entrá: mes sense vestits.

Y 'l que finava tingué encara temps de veure com son hoste, rient y brandant la dalla, s' asseya sobre 'l farcell del tresor, esguardantlo fit á fit com si minut per minut li contés la agonía.....

Aprés no va veure res. Havía finat.

Lo vellet era la Mort.

F. PELAY BRIZ.

MA PREGARIA (*)

«Petite et accipietis.»

*Puix sé, Deu meu, que un jorn ple de dolsura
lo vostre Cor digué:*

*—Tot lo que humil la humana criatura
demani, li daré,—*

*lo prech ohíu avuy del qui os implora
confiat en vostre Amor.*

*Tres desitjs aletejan á tothora
dintre mon pobre cor.*

*Per la qui 'm va du al mon y de fe santa
me feu tastar la mel,
en l' hora aquella que á tothom espanta
feuli ovirar ja 'l Cel.*

*Al costat d' ella un lloch per' ma estimada
us prego ab greu neguitl...*

*Si ellas hi son, ¿cóm no ha de ferhi estada
també un jorn mon esprit?*

*Y per ma patria, Senyor, per exa terra
que tant heu castigat,
feu que sos fills, ja més no fentvos guerra,
li recobrin sa santa llibertat!*

MANEL ROCAMORA.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Se 'ns assegura que lo quinzenari *Lo Regionalista*, sortirà aviat ab lo títol de *La Nació Catalana*, al objecte de que no 's confongan les doctrines que propaga ab lo regionalisme de quincalla que diuen defensar alguns partits polítichs madrilenys.

No ductam que lo nou títol farà creixer la circulació del popular quinzenari.

—Lo dia 18 d' aquest mes, Mossen Vicens Bosch doná en lo *Centre Excursionista de Catalunya*, una sessió folklórica, llegint una colecció d' oracions populars que s' usen pera la curació de determinades malalties, feu conixer un gran nombre de corrandes y boulangeres y cantá algunes típiques cançons populars, moltes de elles de notable melodia.

La concurrencia felicitá coralment al conferenciant.

—La Comissió Executiva del *Centre Escolar Catalanista*, ha quedat constituída en la següent forma: *President*, En Baltasar Pijoan; *Vice-president 1.er*, En Leandre Pellicer; *Vice-president 2.on*, En Pau Umbert; *Secretari*, En Joseph M. Moreu; *Vice-secretari*, En Alfons Surroca.

—La comissió organísadora de les fires de la Santa Creu de Figueres, rebutjá una proposició del delegat de nostre bon company *L' Almogáver*, demanant que les fulles anunciadores s' estampessen en catalá.

S' acordá, no obstant, que se 'n fes la meytat en nostra llengua y l' altra meytat en la de Castella.

—S' ha restablert l' us de la llengua catalana en les sessions del Ajuntament de Figueres.

—Hem tingut la satisfacció de rebre lo prospecte del nou setmanari catalá *La Senyera*, de Palamós. Se 'ns presenta molt decidit y entusiasta en pró de nostra terra, catalá per complert en tot lo sentit de la paraula.

Sia benvingut y compte ab lo cambi y la bona germanor de LA VEU DE CATALUNYA.

—La nova associació *Juventut Catalanista* de Girona, está composta d' un bon nombre de joves en sa majoria estudiants del Institut y del Seminari d' aquella ciutat.

—S' están fent treballs pera constituir agrupacions catalanistes á Balaguer y Teyá.

—En lo *Centre Excursionista de Catalunya*, s' ha colocat en la ja nombrosa galeria d' excursionistes il·lustres lo retrato del inolvidable Mestre en Gay Saber En Marián Aguiló y Fuster, que no pogué esserhi colocat en la solemnitat del aniversari de la fundació de la primera Associació de Excursions científiques de Catalunya y també d' Espanya. Dit retrato es obra del distingit pintor D. Tomás Moragas, ab lo qual está dit que es un dels mellors de la citada galeria.

—S' ha constituít á Pons una agrupació catalanista.

—La Junta Directiva de la *Juventut Catalanista* de Girona está constituída per los següents senyors: Rafel Ramis, *President*; Anton Murtra, *Vice-president*; Gaspar Durán, *Tresorer*; Jaume Olmedas *Secretari*; Agustí Riera, *Vice-Secretari*; Manel Ginés, *Bibliotecari*; y Joan Mató, *Vocal*.

—Segons te entés nostre benvolgut company *Lo Catalanista*, lo Concell General del *Centre Catalá* de Sabadell, ha acordat la celebració d' una série de conferencies, que devien començar ahir, sobre diferents temes industrials,

(*) Del llibre «De tota mena» en publicació.

artístichs, literaris, regionalistes y d' impresions de viatge per l' estranger.

—Llegim en la secció catalanista de nostre estimat company *El Vendrellense*, que ha sigut molt ben rebuda la fundació de la Agrupació Catalanista del Vendrell, essent molts y molt importants los que s' allisten en les files de la noble causa de nostra reivindicació nacional.

—Lo Círcol Literari de Vich, celebrá lo día 6 d' aquest mes una altra de ses notables sessions musicals dedicades al conreu de la música popular catalana y de les composicions dels grans mestres musicals. Entre altres cançons, s' hi interpretá *La Nina de Cerdanya*, completament inédita, que s' hagué de repetir.

—Lo día 24, tingué lloch en lo Teatre del Tívoli, l' anunciat concert vocal-instrumental organitzat per la societat *Catalunya Nova*, en commemoració del XXIV aniversari de la mort d' En Clavé. Lo públich fou nombrosíssim y totes les composicions executades foren interpretades ab molta afinació.

Al final la orquesta tocá la «Sinfonia elegíaca» de Porcell que també va ésser rebuda ab forts aplaudiments.

—Lo día 12 d' aquest mes, un bon nombre de socis del *Centre Catalanista de Girona y sa Comarca*, se reuniren en germanívol sopar, pera commemorar lo quart aniversari de la fundació de la esmentada societat. Al destaparse l' xampany brindaren los senyors Alsina (Alfons,) Botet, Brunet, Fontanilles, Franquesa, Saguer y Vinyas (Joan,) tots á la major prosperitat del *Centre* y per lo triomf dels ideals catalanistes.

La tarde del passat dijous, doná sa ànima al bon Deu, nostre benvolgut amich En Joseph Maspons y Anglasesell, fill del distingit notari Degà d' aquest col·legi territorial.

Al trasmetre á nostres llegidors tan sensible nova, los preguém no oblidin en ses oracions la bona ànima del finat.

ESTRANGER

Austria-Hungria.—Abans de sortir pera Budapest lo emperador Francisco Joseph, presidí á Viena un concell de ministres, al que hi assistiren lo baró Gautsch, lo comte Golvehowski y lo baró Bauffy y tots los ministres, pera tractar de la situació política de son imperi, menys falgüera cada día, y especialment del compromís de la Austria ab la Hungria.

Segons lo periódich *Vaterland*, lo baró Gautsch va proposar al emperador de governar durant una temporada sensé Parlament, fins que hagin desaparegut les rancunies que separen als diferents partits, y que en les Cambres se traduhexen en escàndols que 'ls deshonren als ulls d' Europa. Aquestes afirmacions s' han d' acullir ab molta desconfiança perque suposen un cambi molt radical en la política contemporisadora del emperador rey, que no es de creure s' aventuri á donar un cop d' Estat de resultats molt duptosos.

—L' emperador Francisco Joseph, poch després d' arribar á Budapest, ha rebut una comissió del concell municipal pera ferli present la satisfacció y agraïment de la capital d' Hungria per la seva visita. L' emperador ha expressat als comissionats que cada vegada que anava á Budapest tenia 'l goig de veure 'ls grans progressos, deguts á la activitat de sos habitants y á la bona administració de les autoritats locals.

—Sembla que l' emperador, durant sa estada á Budapest, reupirá varis concells de ministres, als que hi assistiran los quefes dels governs d' Austria y d' Hungria pera arribar á un acort respecte del compromís definitiu que deurá votarse en la vinenta primavera.

—Los diputats alemanys están disgustadíssims per lo acort pres en la Dieta de Praga, de que parlarem en lo nombre anterior, referent al missatge que s' enviará al emperador, en commemoració al cinquanté aniversari de son regnat; diuen que farán una oposició obstruccionista á tot lo que 'l govern proposi, si 'ls txechs que 'l baró Gautsch y l' emperador acceptin lo missatge tal com sembla que está redactat.

—Lo célebre comte Badeni, sembla que vol dexar son retiro dels negocis públichs y entrar de nou en la vida política, presentant sa candidatura, pera 'l Parlament de Viena, en la primera vacant que hi hagi á Galitzia. Sos propòsits son de treballar al davant del partit polonés pera lograr lo triomf del programa federalista. Molt nos en alegrem y creyem que la seva intervenció en la política austriaca serà de gran profit pera 'l triomf definitiu del nacionalisme en aquesta part del imperi.

Macedonia.—L' agent diplomàtic de Turquia á París, En Guechof, ha fet declaracions importantíssimes sobre 'ls assumptos de Macedonia.

Ha dit poch més ó menys: Es un error creure que 'ls grechs y 'ls búlgars no poden entendres en los assumptos de Macedonia, puix sos interessos respectius no son poch ni molt contraris. Una avinensa entre Serbia y Bulgaria, prescindint de Grecia, no es possible, com tampoch ho es que s' entenguin Grecia y Serbia excluint á Bulgaria, y com ho es menys encare, una intelligencia entre 'ls tres Estats, per les pretensions injustificades dels serbis. La Serbia no te altre dret en Macedonia que á revindicar la cadena de les montanyes de Chardagh, fora d' açó, la pròpia Macedonia pertany als grechs y als búlgars. ¿Cóm es possible una avinensa entre 'ls tres Estats si 'ls serbis extenen ses pretensions fins al districte de Monastir, habitat per búlgars y grechs? Entre aquests sí que hi cap una intelligencia, perque llur acció está del tot marcada: tota la part de Bulgaria es búlgara, tota la part de Tessalia es grega. Es veritat que en lo centre hi ha districtes á que per igual hi tenen dret Grecia y Bulgaria, mes ab bona voluntat tot se arreglará per medi de mútues concessions ó per plebiscits.

En quant á Salónica, creu En Guechof que no será pas causa de discordies, puix pot molt be quedar en poder de Grecia, com se desitja, mitjansant alguna concessió á Bulgaria, lo port de Carcella, per exemple. Los rumans creu que cediran en ses pretensions ab algunes concessions en lo Danubi.

Ha explicat En Guechof, com los estats cristians dels Balkans, están constituïts sobre 'l principi de les nacionalitats y que aquest mateix principi exclou als serbis de Macedonia.

En lo referent á la concessió de la autonomia ha dit que creu que Grecia y Bulgaria deuen treballar pera que 's concedexi, per tres rahons: 1.ª, perque millorarà la sort dels cristians de Macedonia; 2.ª, perque prepararà la determinació definitiva de les nacionalitats dels districtes mixtes, y 3.ª, perque portará á la llarga la distribució de Macedonia tal com l' ha exposada al començament.

Aquestes declaracions han causat gran impressió á Gre-

cia, y ab seguritat que 'n causarán més encare á Bulgaria.

Creta.—L' assumpto del nomenclament de governador general está encare per resoldre.

Los periódichs de les diferentes potencies que formen lo concert europeu, donen dâtos cada dia diferents y sempre contradictoris.

Rés pot assegurar-se referent á la solució definitiva, per més que creyém que Russia lográ imposar la candidatura del princep Jordi.

A última hora sembla que Italia proposa lo nomenclament d' un governador interí y l' aplaçament del nomenclament definitiu, en vista de la impossibilitat de que la resolució sigui per unanimitat.

F. CAMBÓ.

Notes curioses.

La Quaresma.—Aquesta paraula es una contracció de la llatina *Quadragesima* ab que la liturgia designa la santa quarentena de dejunis que la Iglesia ha disposat que observessen los fidels en recort d' aquells quaranta dies que dejuná Jesucrist. Es aquesta práctica d' origen apóstolich. En aquells primitius temps s' observava inviolablement intímantlo lo diaca, que tenia lo càrrech de nunci.

Los tres diumenges precedents á la Quaresma son designats per la Religió y axís s' apunten en los calendaris ab los noms de Septogesma, Sexagesma y Cinquogesma perque respectivament corresponen á la séptima, sexta y quinta dominiques anteriors á la de Passió. Axís es que 'l primer diumenge després del dimecres de Cendra resulta esser lo Quadragesma. Segons Aleuyno, sabi contemporani de Carlemany, les tres setmanes corresponents á dites tres dominiques servien pera completar los 40 dies de dejuni quaresmal. Venien á esser una adició á aquest temps de penitencia á fi de que aquelles iglesies que tenien establert no dejunar lo dijous, en rahó de que no podia entrar lo de juni en lo dia en que fou instituida la Santa Eucaristia y Nostre Senyor se 'n pujá al cel, tinguessen en substitució los dies de la setmana de Sexagesma, y los qui no dejunaven los dijous ni los dissaptes tinguessen los de dita setmana y los de Septogesma. En la antiga disciplina no 's dejunava lo Dijous Sant ni lo Dissapte de Resurrecció; en lo primer dia en rahó als grans Misteris que 's comemorán, y en lo segon á causa de l'alegría de la Pasqua que ja comença en aquesta diada, per alló que vulgarment diu nostre poble, *les grans festes se comencan á la vigilia*.

En nostres dies encar que no tenen efecte aquelles substitucions, perque está establert que la quarentena de dejunis sia continuada, ab tot, continúan celebrantse aquelles dominiques com á preparatories de la Quaresma y vesteix la Iglesia ornaments morats en la celebració de la Santa Missa, com en les dominiques quaresmals fins al diumenge de Rams.

En lo dejuni era essencial menjar una sola vegada al dia y en aquest temps del que parlem, se feya á la tarde á la hora de sexta després de mitg dia. Disminuit en lo transcurs del temps lo fervor dels cristians, s' ha moderat aquella severitat, permetent que s' anticipe lo dinar; si be que continua subsistent la disposició que estableix que se ressen les vespres avans de dinar.

En aquells llunyans dies en que la disciplina eclesiástica era observada, los qui ab sos pecats havien causat escándol,

lo dia del dimecres de Cendra se confessaven y després vestits de dol ab los peus descalços se presentaven al bisbe demanantli que los assenyalás la penitencia y los donás la absolució. Lo Prelat atent á sos prechs y llágrimes, los hi posava un cilici consistent en un sach que 'ls cubria lo cap de cendra, los hi tirava aygua beneyta y ab tot lo clero agenollat á terra resava los set Psalms penitencials. Acabats aquestos, los sacerdots s' axecaven é imposaven les mans sobre los penitents pera ratificar sos desitjos de fer penitencia. Llavors lo bisbe los feya una plática que acabava anunciántlosi que axís com Deu tragué del Paradís á Adam per sos pecats, axís també per algun temps estarien fora de la Iglesia, y acabava exhortantlos á que no 's desanimessen y confessen en la Divina misericordia. Se feya acte continuo la processó en que los penitents anaven descalços, y al arribar á la porta del temple, lo bisbe ab lo bastó de la creu los treya fora, pera no tornar á entrarhi fins al Dijous Sant. Durant aquesta cerimonia los capellans cantaven aquelles paraules que Deu digué al home al traurel del Paradís, y que 's llegexen en lo capítol III del Génesis. *In sudore vultus tui vesceris pane, donec revertaris in terram, de qua sumptus es: quia pulvis es, et in pulverem reverteris.*

Avuy dia la liturgia no observa tan imponents actes. Les ceremonies son igualment sèries y solemnes en tota la Quaresma, y especialment en lo Dimecres de Cendra no dexa de recordar als fidels lo principi y fi de la vida material del home, fent sobre son front la senyal de la Creu, tot dihentli: Recordathome que no fores més que pols y en pols tornarás.

RAMÓN N. COMAS.

ASSOCIACIÓ CATALANISTA DE LLEYDA

CONVOCATORIA

pera 'l certámen que celebrará en la vinenta festa major.

La Associació Catalanista de Lleyda amadora de les glories de Catalunya, convida á pendre part en la poética festa que celebrará 'l dia 13 de Maig d'enguany; á tots los experts trovadors y honorables escriptors d' ahon la nostra llengua es parlada ó coneguda, regintse per lo següent cartell:

Lo primer premi d' honor y cortesia, ofrena de la Associació Catalanista de Lleyda, consistint en la Flor Natural, s' adjudicará á la millor composició en vers sobre tema que 's dexa al clar enginy del autor. Qui obtinga aqueix premi, ne deurá fer present á la dama de sa elecció, la que, proclamada Reyna de la Festa, entregará desde son siti presidencial tots los altres premis als qui los hajan merescut.

Un lliri d' argent daurat, ofrena al Excm. Ajuntament de aquesta capital, al autor del millor treball que en forma de romanç ó llegenda canti una gesta ó fet gloriós del antich Concell de Paheria.

Una obra d' art religiosa, donatfu del Rvm. é lltm. senyor Bisbe de Lleyda, Doctor D. Joseph Meseguer, al millor treball históric á la Capella de Sant Jaume y tradició piadosa y popular de Lleyda sobre 'l gloriós Apóstol, patró d' Espanya.

Un obecte d' art, ofert per la Excm. Diputació Provincial de Lleyda, á la millor «Ressenya histórica del Comtat d' Urgell.»

Un exemplar de la obra dels germans Siret, *Las primeras edades del metal en el sudeste de España*, donatfu del Excelentíssim Ajuntament de Barcelona, á la millor composició en vers, dedicada á enaltir l' escut d' armes de Catalunya.

Una ploma d'or, regalo del Il·lustre Colegi d'Advocats, al autor del millor treball sobre 'l tema: «Vestigis que en los monuments, lleys y llenguatge ha dextat á Lleyda la dominació arábica.»

Un estotx contenint un joch de nacar propi pera escriptori, donatíu del Colegi de Procuradors, á la millor composició en vers que descriga 'l siti que sufrí Lleyda per lo Duch de Orleans l' any 1707.

Un objecte d'art, ofert per la Unió Catalanista, al autor d'un «Estudi crítich dels folletos referents á Catalunya, publicats ab motíu de la guerra de successió.»

Un objecte de art, ofrena de la Lliga de Catalunya, al millor «Estudi Geogràfic descriptiu de la Vall d' Arán.»

Un tinter de bronzo esmaltat, donatíu del Cassino Principal de Lleyda, al autor de la composició en prosa ó vers que, no obstant son regonegut mérit, no haja obtingut premi per qualsevol circumstancia.

Un objecte artístich, regalo de la societat recreativa La Peña, al autor del millor estudi crítich del Teatre Catalá.

Un objecte d'art, ofert per la Secció Catalanista del Circol Recreatiu de Balaguer, á la millor «Oda á Balaguer.»

Un objecte d'art, dádiva de la Agrupació Regionalista de Pons, á la millor poesia dedicada á enaltir un fet gloriós de Pons ó sa comarca.

Una englantina d'or y argent, ofrena de la Associació Catalanista de Lleyda, que será donada al autor de la millor poesia sobre fets històrichs ó gestes glòries de Catalunya, ó sobre usatges ó costums de nostra estimada terra.

Un objecte d'art, regalo del Excm. Sr. D. Miquel Agel y Besa, Senador del Regne, á la millor noveleta basada en un fet històrich d' aquesta provincia.

Un objecte d'art decoratiu, dádiva del Il·lm. Sr. Diputat á Corts per Solsona don Joan Maluquer y Viladot, á la millor poesia dedicada á enaltir un fet gloriós de Solsona ó son vegueriu.

La colecció complerta de les obres del Excm. Sr. Marqués d' Olivart (15 volums), Diputat á Corts per Les Borjes, regalo del autor, á la millor memoria sobre 'l tema «Naturalesa del vincle internacional que unia 'ls Estats regits per la Monarquia Aragonesa desde 'l casament del comte Ramon Berenguer ab donya Petronella, fins á la unió real d' aquella ab la de Castella en temps dels reys catòlichs.»

Un objecte d'art, ofert per don Joseph P. Moragas, al autor del millor sonet que enaltexi les virtuts de la dona catalana.

Una barretina de plata, ofrena del senyor President de aquesta Associació, don Frederich Renyé y Viladot, á la millor composició en vers satírica, que ridiculisi la mania de parlar en llengua forastera.

Un objecte d'art, ofert per la redacció de *La Comarca de Lleyda*, al autor de la millor y més complerta colecció de cançons inèdites populars d' aquesta provincia.

Forman lo Jurat calificador: Il·ltre. Dr. D. Jaume Colléll, canonge de Vich, President.—Il·ltre. D. Joan Maluquer Viladot.—D. Frederich Renyé y Viladot.—D. Francisco Mallet.—D. Francisco Lamolla y Morante.—D. Joan Bergós.—D. Ramon Aige y Rosselló, Secretari.

Podrán concedirse 'ls accésits y mencions honorífiques á les composicions que 'l Jurat cregi merexedores d' aquesta distinció.

Totes les composicions deurán esser inèdites y estar escrites en catalá.

Tots los treballs deurán esser anónims y enviats 'al domicili del senyor Secretari del Jurat don Ramón Aigé, Clot de les Monjes, 4, primer, avans del día primer de Maig vinent, contenint cada hù un plech clòs ab lo nom del autor y en lo sobre escrit lo títol y lema de sa composició.

Los plechs que contingan los noms dels autors no premiats, se cremarán al mateix acte de la festa.

La «Associació Catalanista» 's reserva per un any la propietat de les obres premiades.

En lo cas probable de rebre altres premis, la «Associació» publicarà un cartell extraordinari supletori del present.

Lleyda 10 de Febrer de 1898.—Lo President, Frederich Renyé y Viladot.—Lo Secretari, Joan Rovira y Agelet.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Día 18.

Lo Il·lm. Sr. Bisbe de Vich, ha publicat una notable pastoral sobre la oració.

Día 19.

De pas pera Roma, arriba á nostra ciutat una nombrosa peregrinació mexicana, dirigida per los Il·ms. Srs. Bisbes de Puebla y Tamaulipas.

Día 20.

Los dexebles de la Escola Superior d' Arquitectura de aquesta ciutat, celebren un banquet en lo Restaurant de França, pera solemnisar l' acort de nostra Diputació referent á la conservació y reforma de la esmentada escola.

Día 21.

La major part dels peregrins mexicans visitan lo Monestir de Montserrat y la cova de Sant Ignasi, de Manresa.

Día 22.

La Diputació Provincial de Barcelona, ha presentat al Govern civil, una esposició al ministeri d' Hisenda, demanant la rebaxa del cupo de consums corresponent als pobles perjudicats en les darrerres inundacions.

—Mor en aquesta ciutat lo Dr. Cárles de Silóniz, antich catedràtic y ex-degá de la Facultat de Medicina d' aquesta ciutat. (A. C. S.)

—Acaben les festes del Carnesnoltes, que á Barcelona se han celebrat enguany ab alguna major animació que en los darrerament passats, ab motiu d' haverse constituït una comissió que ha estat subvencionada per l' Ajuntament y lo comerç.

—La Associació de Catòlichs de Barcelona celebra una notable vetllada literaria-musical, en obsequi de la peregrinació mexicana.

Día 23.

Llegim que 'ls Ajuntaments de Vilanova y Geltrú y Sant Pere de Ribes, han demanat autorisació pera establir una línea telefónica entre les esmentades poblacions.

Día 24.

Se constituïx en aquesta ciutat una Junta de Senyores, encarregada d' organisar una tómbola á benefici dels pobles inundats.

Día 25.

Surt de nostre port, en direcció á Cuba, lo vapor Montserrat, ab 1,100 soldats.